

Effektrapport för BirdLife Sverige 2021

Org.nr: 802006-1126

Innehåll

Vad vill BirdLife Sverige uppnå?.....	2
Vår målgrupp	2
Organisation	2
Våra strategier för att uppnå uppsatta mål.....	3
Strategi för fågelskydd	3
Strategi för fågelintresse.....	3
Våra prioriterade aktiviteter, och ett urval av dessa från 2021	4
Fågelskydd	4
Fågelintresse.....	5
Årets resultat.....	7
Kapacitet och kunnande.....	7
Effektrapportering	8
Förändringsteori	8
BirdLife Sveriges framsteg	9
Fågelskyddet:	9
Våra medlemmar:.....	9
Vad vi har åstadkommit	10

Vad vill BirdLife Sverige uppnå?

Sveriges Ornitologiska Förening – BirdLife Sverige är en ideell naturvårdsorganisation med fokus på vilda fåglar. **Vår vision är** "En ljus framtid för fåglar och människor". BirdLife Sverige är en partner inom BirdLife International som är världens största naturvårdsorganisation.

Vi har i uppdrag att främja forskningen och skyddet av landets fågelfauna och natur samt att hos allmänheten väcka och underhålla intresset för fågellivet, naturen och ett aktivt friluftsliv. Föreningen har tre grundpelare: fågelskydd, fågelintresse och fågelforskning.

Vår målgrupp

BirdLife Sverige arbetar med både nationellt och internationellt fågelskyddsarbete. Detta innebär att inom landets gränser till exempel att svara på relevanta remisser, göra överklaganden, arbeta fram riktlinjer inom flertalet områden för att skydda fåglarna och vägleda exploatörer och organisationer samt arbeta med miljö- och hållbarhetsfrågor. På regional och nationell nivå driver vi fågelskydds, intresse- och forskningsprojekt, och vi hjälper till exempel till med att leda inventeringar och hantera exploateringsärenden. Vi påverkar både lokala och nationella politiker, beslutsfattare och företag/organisationer i den mån vi har möjlighet att påverka beslut som är till gagn för fåglarna och naturen. I samarbete med andra länder inom BirdLife International deltar vi i internationella projekt, bland annat med att skydda flyttfågelvägar, inventera hotade arter och att lyfta frågor till EU-nivå.

Föreningen är också engagerad i fågelforskning, med huvudsaklig inriktning mot fågelskydd och klimatfrågor, där fåglar är viktiga indikatorer på hur klimatet förändras.

Vidare har BirdLife Sverige som en tredje huvuduppgift att sprida kunskap om fåglar och natur till medlemmar och allmänhet. Fågelskådning är en friluftaktivitet som gynnar folkhälsan, och ökat intresse för fåglar stärker opinionen för långsiktigt fågelskyddsarbete. Vårt mål att öka intresset för våra fåglar och naturen är viktigare än någonsin under rådande klimathot. Under de närmsta åren kommer vi att arbeta än hårdare för att få fler medlemmar i föreningen. De behövs för att vi ska kunna vara en stark röst för fåglarna och framtiden!

Organisation

I BirdLife international ingår 115 BirdLife-partners över hela världen – en per land eller territorium. Varje partner är en oberoende ideell, icke-statlig miljöorganisation.

BirdLife International drivs av övertygelsen om att lokalt arbete med nationella och internationella länkar är nyckeln till att upprätthålla den globala biologiska mångfalden.

Organisationen är allmänt erkänt som världsledande inom fågelskydd. Allt fågelskyddsarbete vilar på en vetenskaplig grund som bygger på återkoppling från egen forskning, fågelskyddsprojekt och fältarbete såväl som på de senaste forskningsrönen. Detta gör att organisationen kan genomföra framgångsrika bevarandeprogram för fåglar och natur. BirdLife-partnerskapet har 6 regionala koordineringskontor och ett globalt kontor i Cambridge, Storbritannien. BirdLife Sverige har succesivt ökat sitt engagemang inom BirdLifes europeiska samarbete i takt med att vår

organisation växer.

Vi är en demokratiskt styrd ideell förening som grundades 1945, för att skydda och utforska fågellivet samt sprida och underhålla intresset för fåglar. Vi ger ut två tidskrifter, medlemstidningen Vår Fågelvärld och Ornis Svecia, som publicerar vetenskapligt granskade artiklar om fåglar. Föreningen driver också Ottenby fågelstation samt naturum Ottenby på Ölands sydspets.

Vi verkar också genom våra regionalföreningar och deras lokalföreningar och tillsammans är vi ca 30 000 medlemmar. En mycket stor del av arbetet utförs på volontärsbasis av engagerade och kunniga människor i våra regionalföreningar. Vårt arbetssätt gynnar såväl fåglarna som samhället. Föreningen har en riksstämma varje år där regionalföreningarna har rösträtt i förhållande till hur många medlemmar de har i sin region.

Våra strategier för att uppnå uppsatta mål

Våra långsiktiga huvudmål är som följer:

- Ett starkt fågelskydd och förbättrad naturvård
- Ett ökat intresse för och kunskap om fåglar och natur
- En stark och engagerad organisation

Strategi för fågelskydd

Samordning av regionalt och nationellt fågelskyddsarbete: Som riksförening efterfrågas vår expertis i olika exploateringsärenden, som stöd i kommunikation och som samordnare av fågelskyddsprojekt som genomförs över hela landet. Vi har många ideellt arbetande och kompetenta ornitologer över hela landet som hjälper till med både inventeringar och övervakning samt driver fågelskydds- eller artprojekt. Via de aktiviteter som genomförts under året ser vi resultatet av vårt utförda arbete, bl.a. genom återrapportering av inventeringsinsatser och genomförda projekt. Genom återrapportering kan vi följa upp utsatta mål och mäta kortsiktiga och mellanlånga effekter av arbetet. En mer långsiktig effekt inom fågelskydd och naturvård tar vanligen betydlig längre tid att mäta och följa upp.

Strategi för fågelintresse

En mycket stor del av våra aktiviteter som vänder sig till allmänheten planeras och utförs tillsammans med volontärer. Vi erbjuder årligen ett fåtal större evenemang på riksnivå, samt delar information kring alla de nästan 600 aktiviteterna som regionalföreningarna anordnar över hela landet. Klassiska nyhetsutskick, medlemstidning och sociala medier är viktiga verktyg i vår marknadsföring. Vi arbetar dedikerat med att välkomna barn, kvinnor och nyanlända till vår verksamhet, samtidigt som vi värnar om våra medlemmar som varit med oss länge. Fågelskådning är till för alla och att vistas i naturen påverkar folkhälsan positivt

Våra prioriterade aktiviteter, och ett urval av dessa från 2021

Varje år planeras grundligt genom att följa upp föregående års aktiviteter och resultat genom avstämningar, rapporter och uppskattade resultat. Vår verksamhetsplan innehåller våra huvudmål, delmål samt detaljerad aktivitetsplanering med ansvariga och resurser tilldelade.

Verksamhetsplanens innehåll bestäms utifrån de av riksstämman beslutade verksamhetsriktlinjerna.

Fågelskydd

Här presenteras ett axplock av aktiviteter från BirdLife Sveriges verksamhetsområde om fågelskydd.

Inom BirdLife Sverige drivs en rad olika artprojekt på regional och nationell nivå, t.ex. med pilgrimsfalk, jaktfalk, hornuggla, tornseglare, vittryggig hackspett, backsvala, lommar, pungmes, sånglärka och kornsparv. Den långsiktiga effekten av arbetet med artprojektet är att inga svenska häckfågelarter ska vara hotade och ha stabila populationer, vilket för många arter kommer vara mätbart först om ett antal år. Dock kan vi börja se effekten av vårt arbete inom Projekt Skräntärna. Det har löpt inom BirdLife Sverige sedan 1984. Projektets arbete med att minska predationen i skräntärnekolonierna och förbättra deras livsmiljö har varit framgångsrikt och vi ser en ökning av antalet häckande par i stort sett i samtliga av landets kolonier. Antalet är uppe i nästan 800 häckande par, det vill säga liknande siffror som under slutet av 1970-talet, innan den stora minskningen under 1980-talet då projektet startade. Här har vi en mätbar punkt i vår förändringsteori då arbetet med skräntärnorna går åt rätt håll och vi har många års data att följa.

BirdLife Sverige bidrar också direkt med ekonomiska medel till en rad olika projekt. Ett exempel är vi kunnat bidra till Sportfiskarnas viktiga arbete med att restaurera våtmarker på Öland, genom LONA-projektet Ölandsvatten. Syftet med projektet har varit att restaurera öländska våtmarker i anslutning till kustmynnande vattendrag, vilket kommer gynna både fåglar och fiskar. BirdLife Sverige stöttade projektets första fas, där sex öländska våtmarker restaurerades. Häckfågelfaunan näst intill tredubblades efter restaureringarna, och antalet häckande par fördubblades. Vi fortsätter nu att stötta arbetet med att restaurera ytterligare tre till sex våtmarker och hoppas på fler goda långsiktiga effekter på fågelfaunan.

I samarbete med WWF Sverige har projektet Arctic Flyways tagit ordentlig fart under 2021. I takt med minskade populationer av arktiska vadare ökar behovet av ett stärkt skydd för dessa arter, både i Sveriges norra delar och utmed deras migrationsrutt och på övervintringsplatserna. Under projektets första fas har besök och inventering skett i Tavvavuoma, ett väglöst område i Torne Lappmark norr om Kiruna. Totalt observerades 65 arter i området och en hög individrikedom, däribland häckande svartsnäppa, brushane och myrspov. Den höga fågelförekomsten i kombination med områdets unika naturtyp palsmyr och dess känslighet för klimatförändringar gör att ett långsiktigt arbete fortgår där. Arbetet fortskrider genom att se över hur skyddet i området kan stärkas. Tack vare den inledande och omfattande inventeringen kommer projektet kunna följa upp och mäta effekterna av det planerade långsiktiga arbetet i området.

Våra svenska IBA-områden (Important Bird Areas) har under året kommit ordentligt i rampljuset då Sverige av EU blivit anmodade att se över nätverket av Natura 2000-områden. Man har konkret ställt frågan om varför så liten andel av utpekade IBA-områden är inkluderade i Natura 2000.

Länsstyrelserna har nu fått i uppdrag av regeringen att "uppgradera" flera IBA, vilket innebär att de får ett juridiskt skydd och att bevarandeplaner måste inrättas. Under 2021 bedrevs bl.a. studier på 10 områden i Östersjön och över 100 sjöfåglar försågs med GPS-sändare för att vi ska kunna fastslå var och hur fåglarna rör sig, och därigenom föreslå ett starkare skydd i dessa områden.

BirdLife Sverige är fortsatt representerade i Skogsstyrelsens samtliga fyra regionala sektorsråd, liksom det nationella sektorsrådet för skogsfrågor. Föreningen är också fortsatt representerad i målbildsarbetet för god miljöhänsyn i skogen, vilket är ett samverkansprojekt mellan myndigheter, skogsnäring och ideella organisationer. Ett mer variationsrikt skogsbruk, som är en del i regeringens satsning på grön infrastruktur. Vi saknar emellertid representation i beslutandegruppen i målbildsarbetet, eftersom skogsnäringens representanter motsatt sig detta. Föreningen har via våra FSC-funktionärer skrivit brev till skogsnäringen i ärendet, men hittills utan resultat.

BirdLife Sverige är fortsatt representerade i Skogsstyrelsens samtliga fyra regionala sektorsråd, liksom det nationella sektorsrådet för skogsfrågor. Föreningen lämnade ett omfattande remissvar på Skogsutredningen samt ett remissvar på Skogsstyrelsens förslag till definition av hyggesfritt skogsbruk. Då Skogsstyrelsens förslag inkluderade provocerande delar av det traditionella trakthyggesbruket kände vi oss manade att ta fram en alternativ definition. Kanske var det därför som Skogsstyrelsens fastställda definition åtminstone blev bättre än förslaget, även om den fortfarande innebär att de kalhyggesfria metodernas syfte kan urvattnas. BirdLife Sveriges höstkampanj fokuserade på ökad användning av hyggesfritt skogsbruk, främst riktad mot landets kommuner, ett arbete som är tänkt att intensifieras framöver. Vidare deltog BirdLife Sverige med en expert i Artskyddsutredningen, som kom med sitt betänkande under våren 2021. Föreningen har tillsammans med WWF och Naturskyddsföreningen försökt komma med konstruktiva förslag för att driva artskyddsarbetet framåt.

Fågelintresse

Här presenteras lite från BirdLife Sveriges verksamhetsområde för att främja fågelintresset.

Under 2021 ställde pandemin fortsatt till det för vissa aktiviteter, men totalt lyckades vi ändå tillsammans anordna över 900 aktiviteter över hela landet, vilket är att jämföra med ca 600 aktiviteter under 2020. I nästan hela landet firas Fågelskådningens dag och Fågeltornskampen som infaller i maj, vilket är den mest aktivitetsintensiva månaden under året. Under vintermånaderna ökar antalet föredrag samt studiecirkel i samarbete med Studieförbundet.

Året 2021 inleddes med den landsomfattande aktiviteten Vinterfåglar in på knuten, som kunde genomföras ungefär som vanligt trots pandemin, eftersom den typen av fågelräkning främst görs hemma i trädgården eller liknande hemma hos var och en, utan trängsel.

Inom projektet Fåglar förenar riktade BirdLife Sverige arbetet mot mångfald och integration inom skådarleden och fågelnskyddet. Fågelskådersverige består i dagsläget av en relativt homogen majoritet svenskfödda personer, och för att stärka skyddet samt öka respekten för natur och fåglar behöver insatser riktas mot alla svenskar, oavsett bakgrund. Integrationsinriktade fågelaktiviteter

Det är svårt att mäta antalet deltagare på utflykter, sådan återrapportering saknas fortfarande. Däremot ser vi fortfarande att strömmar in nya medlemmar i vår Facebookgrupp "Fåglar inpå knuten". Vid årets slut var vi uppe i ca 150 000 medlemmar, vilket är en ökning med ca 50 000 medlemmar sedan år 2020. På hemsidan hade vi cirka 19 000 besökare på våra evenemangssidor, varav 12 550 var i samband med "Vinterfåglar inpå knuten".

Årets resultat

Även år 2021 var ett år olikt alla andra. Vi präglades fortsatt av pandemin, och att planera och genomföra aktiviteter var, likt år 2020, en utmaning. Till viss del vis av erfarenhet sedan 2020 ser vi ändå att året förde mycket gott med sig, och vi har dragit lärdomar om att snabbt kunna planera om och anpassa arbetet. Tack vare våra många utomhusaktiviteter kunde viss verksamhet fortskrida, om än med färre deltagare. Vi tror att effekten av vårt arbete med att sprida engagemang och information om fåglar kan ha betalat av sig eftersom vi sett och fortfarande ser ett expanderande fågel- och naturintresse. Detta ser vi till exempel på det ökande antalet engagerade på social media. Ett sätt att mäta effekten av ett ökat fågelintresse är att se på vårt medlemsantal. Vi lägger mycket tid och arbete på rekrytering, och ett arbete som vi påbörjat är att använda våra grupper på social media för att rekrytera nya medlemmar och på så vis kan vi urskilja att intresset för fåglar hos en enskild person tagit ett ytterligare steg, och därmed dra slutsatser om effekten av arbetet. Vi anser att vi fortsatt har fått hyfsade resultat inom våra uppsatta mål, och den uppmätta effekten på kortsiktiga mål känns rimlig utefter årets förutsättningar. Vi planerar att arbeta med vårt fågelskyddsarbete i samma anda som tidigare, och inom detta område finns ett antal parametrar vi kan mäta direkt effekt av vårt arbete. Eftersom vi nyligen anställt ytterligare en fågelskyddstjänsteman kan vi dessutom trappa upp och utveckla arbetet med fågelskydd samt därmed förbättra våra resultat. Då vi nyligen även anställt en kommunikatör, en volontärsamordnare och en projektkoordinator har verksamheten synnerligen stärkts, vilket vi förutspår kommer avspeglats på våra resultat inom samtliga verksamhetsområden under de kommande åren. Vi förutspår att vi, tack vare flera nyanställningar inte bara kan upprätthålla våra resultat, utan markant stärka dem. Ett kommande arbete blir att identifiera mätbara effekter i de verksamhetsområden som dessa nyanställda personer arbetar inom.

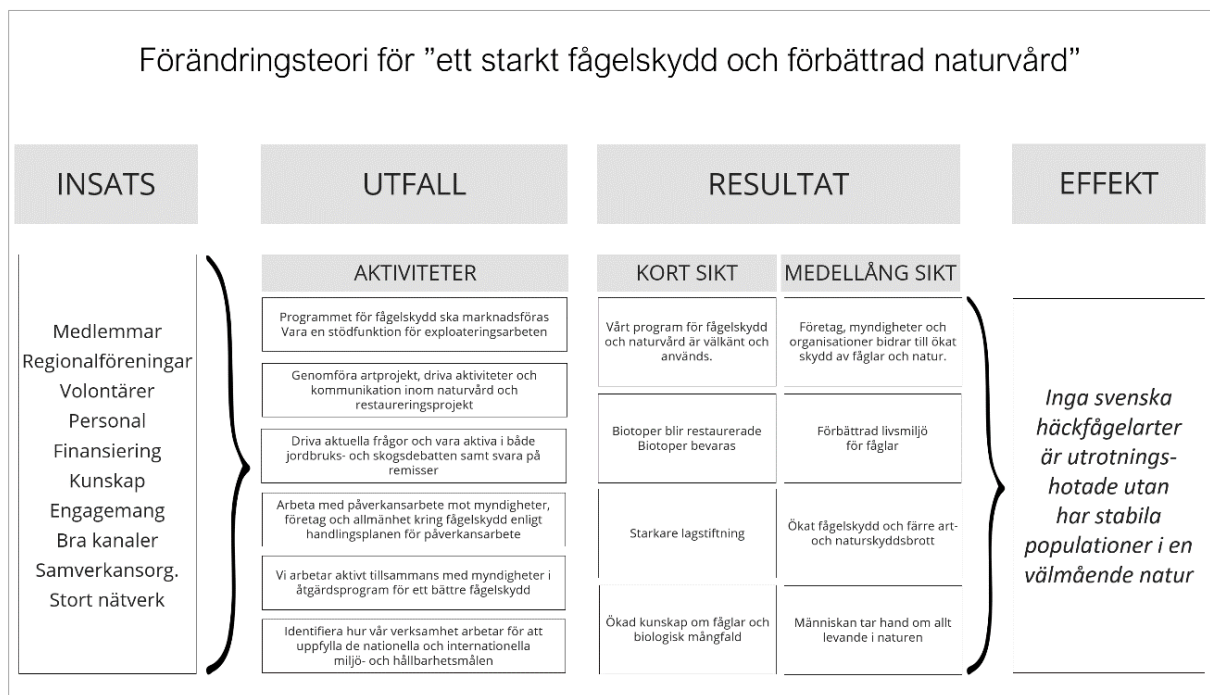
Kapacitet och kunnande

Föreningen samlar den tyngsta expertisen inom ornitologin bland sina medlemmar, volontärer och anställda. Till vårt förfogande har vi ett kansli för att hantera löpande administration och ekonomi. Våra tjänstemän har relevanta högskoleutbildningar, inom bland annat biologi, pedagogik och journalistik. Några har forskarbakgrund och andra har gedigen erfarenhet från naturvårdsorganisationer och naturpedagogik. På Ottenby fågelstation har vi också en utbildad biolog med 20-årig erfarenhet av ringmärkning och studier relaterade till fågelflyttning. Styrelsen består av 12 medlemmar och bland dessa är flertalet aktivt engagerade i våra projekt och aktiviteter. I stort sett genomförs alla våra evenemang av eller med hjälp av volontärer - engagemanget är stort bland våra medlemmar. Vi deltar i samverkansprojekt med andra intresse- och miljövårdsorganisationer när det gäller frågor om till exempel skog, lantbruk och artprojekt. Vi ser att vi i allt större utsträckning tillfrågas som samarbetspartner eller expertorganisation.

Effektrapportering

År 2020 bytte vi modell för vårt effektarbete. För att kunna urskilja vilka resurser och faktorer som påverkar vårt arbete så arbetar vi med en metod som kallas "Theory of change" - Förändringsteori på Svenska (modellen syns nedan). Effektarbetet är en viktig del i vårt sökande efter svar om och hur vi gjort någon skillnad genom vårt arbete. Viktigt att notera är att många av vår organisations effekter visar sig först långt efter vi har uppfyllt ett uppsatt mål och kan vara svåra att mäta. Att till exempel mäta biologisk mångfald eller följa upp ett bevarandearbete för en fågelart tar lång tid och det kan kräva flera generationer fåglar för att se effekten. Vi arbetar just nu på att hitta nya sätt att mäta effekten av vårt arbete och därför är årets effektrapport något tunnare än tidigare.

Förändringsteori

BirdLife Sveriges framsteg

Fågelskyddet:

BirdLife Sverige har under 2021 svarat på ett antal remisser, lämnat yttranden och överklagat beslut gällande bland annat vindkraftsanläggningar (27), kraftledningar (2), havsmiljöplanering (3), marint områdesskydd (2), naturinventering (2), fiskereglering (4), jakt (11), vägbyggnation (3) och myggbekämpning (1). Officiella brev har riktats till regeringen angående jakttider och till EU-myndigheten ECHA angående blyammunition.

Våra medlemmar:

Här ser vi en märkbar effekt av vår kommunikation kring klimat, miljö och våra fågelskyddsinsatser. Medlemmarnas engagemang kring dessa frågor ökar och vi får större respons på dessa nyheter. Detta märker vi via ett ökat antal frågor, men också fler inkomna förslag på vad vi ska fokusera på. Denna parameter anser vi svår att mäta och vi behöver ytterligare tid att fundera på hur detta görs på ett effektivt sätt.

När året avslutades hade föreningen 16 982 medlemmar (föregående år 16 582). Inom medlemskåren fördelade det sig på olika kategorier på detta sätt; hedersmedlemmar 6 (6), ständiga medlemmar 111 (111) och årsbetalande medlemmar 16 865 (16 497). Av de senare var 1309 (1 104) familjemedlemmar och 164 (145) ungdomar. Av de årsbetalande är det 1083 (1033) som enbart betalar regionalavgift varav 216 (178) familjemedlemmar och 5 (14) ungdomar. Glädjande kan vi se en något ökad utveckling av nya medlemmar in. Det är övervägande medelålders och

äldre som blir medlemmar. Bland de cirka 90 procent av medlemmarna som vi har födelsedata för är medianåldern 69,2 år (nästan 69 år 2020).

Sociala medier. Under 2021 har vi fortsatt sett en ökning i våra grupper på sociala medier. Under våren tillkom ca 500 nya medlemmar varje dag på Facebook, och vid årets slut var den totala siffran följare över 150 000 personer. Intresset för fåglar och natur ökar i vårt samhälle och under pandemin har fler människor hittat till både fåglarna och naturen. Sociala medier ger oss tydlig statistik i form av siffror och engagemang. Totalt har vi 180 000 följare på sociala medier, men några är givetvis med i flera grupper.

Besökare/deltagare i våra större arrangemang – Vi har nått nya människor, fler barn har fått uppleva naturen nära, nya fågelskådare har lärt sig rapportera via Artportalen och i våra Facebookgrupper har våra volontärer outtröttligt svarat på tusentals frågor om fåglar och natur. Trots pandemi så har cirka 750 evenemang av olika storlek hållits.

Föreningen har också en ideell Fågelfarbror som outtröttligt svarar på samtal om fåglar. Ett tiotal samtal om dagen tas emot.

Vår hemsida är vår portal mot omvärlden. Här följer vi kontinuerligt statistik och under året ser vi att ca 155 000 unika personer har besökt oss vilket är en ökning med 30 000. Ca 425 000 sidor har klickats fram (ökning med 25 000). Antal publicerade artiklar är 83, jämfört med 2020 års siffra på 120. En artikel blir läst av upp till 300 personer.

Vad vi har åstadkommit

Ovan är ett axplock ur vår verksamhet. Tillsammans med våra regionalföreningar har vi under 2021 arbetat enligt vår verksamhetsplan, där våra långsiktiga mål med delmål och aktiviteter finns beskrivna. Många aktiviteter har färdigställts och därigenom lett till ett starkare fågelskydd, förbättrad naturvård, ett ökat intresse för fåglar och naturen. Samarbetet i sig har också gett oss en starkare organisation. Varje år i februari publiceras vår verksamhetsberättelse där vi i detalj beskriver vad vi uppnått under året.

Vi arbetar vidare med vår Theory of change och använder denna för att hitta indikatorer på hur våra gjort någon skillnad och vi försöker analysera vilken effekt som uppnåtts.